

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
30 juni 2005

Ons kenmerk
S3/Dir/2005/29838

Uw brief van

Onderwerp

Samenwerkingsverbanden tussen scholen voor
voortgezet onderwijs en bve-instellingen

Op 13 april 2005 hebben staatssecretaris Rutte van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en ik u per brief op de hoogte gebracht van de uitkomsten van een onderzoek door de Auditdienst van het ministerie van OCW naar samenwerkingsverbanden tussen drie VO-scholen en BVE-instellingen (Kamerstukken II 2004/05, 28 248, nr. 77). Uit dit onderzoek bleek dat in totaal ruim 3000 leerlingen in de periode 2000-2004 werden ingeschreven op een VO-school maar het onderwijs gedurende het gehele cursusjaar volgden aan een BVE-instelling. Het ging in vrijwel alle gevallen om leerlingen voor wie binnen het voortgezet onderwijs schooluitval dreigde. De VO-scholen hebben een groot deel van het ontvangen bekostigingsbedrag voor deze leerlingen overgeheveld naar de BVE-instellingen. Zij hebben daarmee gehandeld in strijd met de bekostigingsvoorschriften voor het voortgezet onderwijs en aldus bekostiging ontvangen waar zij geen recht op hadden. Uit het onderzoek bleek tevens dat de onderzochte handelwijze niet op zichzelf staat en waarschijnlijk ook in andere samenwerkingsverbanden aan de orde is (geweest). Naar aanleiding van deze constatering hebben de minister van LNV en ik onze Auditdiensten verzocht bij alle BVE-instellingen na te gaan of er ook bij hen in de periode 2000-2004 sprake is (geweest) van dergelijke samenwerkingsverbanden met één of meer VO-scholen. Dat onderzoek heeft inmiddels plaatsgevonden. Met deze brief informeer ik u, mede namens staatssecretaris Rutte en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, over de uitkomsten van dit onderzoek en de conclusies die wij hieraan verbinden. Ook staan wij in deze brief stil bij de vraag hoe op een goede wijze om te gaan met het cohort VO-leerlingen wat het schooljaar 2005-2006 betreft.

Uitkomsten aanvullend onderzoek

De Auditdienst van OCW en de Auditdienst van LNV hebben bij alle BVE-instellingen onderzocht of daar in de periode 2000-2004 sprake is geweest van samenwerking met VO-scholen waarbij leerlingen of deelnemers werden ingeschreven op een VO-school maar feitelijk onderwijs volgden op een BVE-instelling en of daarbij VO-bekostiging is overgeheveld naar de BVE-instelling. Het onderzoek is bij 65 van de 68 BVE-instellingen inmiddels afgerond. Bij 16 van deze 65 BVE-instellingen is een dergelijke vorm van samenwerking geconstateerd, waarbij door 34 VO-scholen in vier jaar tijd per school in totaal meer dan € 100.000 is overgeheveld naar de BVE-instellingen.

De uitkomsten van dit onderzoek bevestigen mijn vermoeden dat ook andere dan de drie al eerder onderzochte VO-scholen hebben gemeend voor een groep leerlingen geen andere oplossing te kunnen vinden dan hen in te schrijven op een VO-school en hen het onderwijs te laten volgen op een BVE-instelling. Tevens is geconstateerd dat een groot aantal VO-scholen een samenwerkingsconstructie zijn aangegaan met een BVE-instelling ten behoeve van de opvang van Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers (AMA's). In de brief van 13 april jl. heb ik u al gemeld dat de staatssecretaris en ik er mede door het onderzoek bij de drie VO-scholen en de analyse van de samenwerkingsverbanden van overtuigd zijn geraakt dat voor een groeiende groep leerlingen een maatwerkoplossing ontwikkeld moet worden. Het wetsvoorstel samenwerkingsconstructies VO-BVE, dat op 5 april 2005 bij uw Kamer is ingediend (Kamerstukken II 2004/05, 30 068), verruimt de samenwerkingsmogelijkheden tussen VO-scholen en BVE-instellingen en kan worden beschouwd als een tussenstap op de weg naar een meer samenhangend stelsel waarin bijvoorbeeld ook doorlopende leerlijnen goed zullen zijn ingebed. Dit wetsvoorstel is op 23 juni 2005 door uw Kamer aanvaard. Indien het wetsvoorstel inderdaad voor 1 januari 2006 tot wet wordt verheven, zullen de nieuwe regels kunnen ingaan op 1 januari 2006.

Consequenties van het onderzoek

In de brief van 13 april 2005 hebben staatssecretaris Rutte en ik aangegeven dat wij in elk geval het bedrag dat deze VO-scholen niet hebben overgeheveld naar de BVE-instellingen terug zullen vorderen. Gezien het feit dat het in deze samenwerkingsverbanden veelal ging om leerlingen voor wie schooluitval dreigde en voor wie de VO-scholen maatwerkoplossingen hebben vormgegeven, of om een bijzondere groep leerlingen (AMA's) die niet binnen het vigerende stelsel kon worden opgevangen, alsmede gelet op onze wens tot verruiming van de samenwerkingsmogelijkheden en van de mogelijkheden tot overheveling van middelen ten behoeve van maatwerktrajecten, heb ik besloten gebruik te maken van mijn discretionaire bevoegdheid en vorder ik het wél overgeheveld deel van de bekostiging niet terug.

Ik ben van plan dezelfde lijn te volgen bij de samenwerkingsverbanden die nu ook bij de andere 34 VO-scholen zijn geconstateerd. Alleen het niet overgeheveld deel van de bekostiging zal ik terugvorderen, het wél overgeheveld deel van de bekostiging dus niet. Samenwerkingsverbanden waarbij door een VO-school minder dan in totaal € 100.000 in vier jaar tijd is overgeheveld, zal ik niet in het verdere onderzoek betrekken, want de praktijk leert dat in die gevallen sprake is van een naar verhouding zo gering niet-overgeheveld bedrag dat onderzoek en terugvordering niet meer doelmatig moeten worden geacht.

Om vast te kunnen stellen in hoeverre ook bij de 34 VO-scholen sprake is geweest van het niet overhevelen van bekostiging, zal ik de Auditdienst vragen het onderzoek te vervolgen in de periode van september 2005 t/m 15 januari 2006 bij de VO-scholen die hebben deelgenomen aan een samenwerkingsverband met een BVE-instelling en om daarbij vast te stellen welk deel van de bekostiging zij wel en welk deel zij niet hebben overgeheveld naar die instelling.

Cohort 2005-2006

In mijn brief aan uw Kamer van 13 april 2005 heb ik aangegeven dat ik mij kan voorstellen dat samenwerkingsverbanden die voor het schooljaar 2005-2006 maatwerktrajecten kennen waar de wet- en regelgeving nu nog niet in voorziet, en die materieel al wel rekening houden met het nieuwe wetsvoorstel, niet leiden tot inhouding van bekostiging. Het blijkt mij inmiddels dat er bij scholen als gevolg van de mogelijke terugvordering van bekostiging en door het accountantsonderzoek van de afgelopen maanden vragen leven over mogelijke/toelaatbare samenwerkingsconstructies voor het VO-cohort 2005-2006. Ik kan me deze onduidelijkheid voorstellen, want het gaat hier om een lastig moment op weg naar aanvaarding en invoering van nieuwe, ruimere regels. Deze nieuwe regels tekenen zich in hoofdlijnen al wel af maar staan (zeker in detail) nog niet vast. De Tweede Kamer heeft inmiddels het wetsvoorstel aanvaard, de Eerste Kamer behandelt het wetsvoorstel naar verwachting in het najaar. Verder zal het uitvoeringsbesluit dat op die nieuwe wettelijke regels berust (een AMvB, algemene maatregel van bestuur) waarschijnlijk in september a.s. in de Ministerraad worden behandeld. Daarna gaat deze AMvB, die essentieel is voor de reikwijdte en de toepassing van de nieuwe wettelijke regels, om advies naar de Raad van State. Het besluit kan naar aanleiding van dat traject nog wijziging ondergaan.

Deze tussensituatie mag niet leiden tot een impasse waarin scholen uit overwegingen van (rechts)onzekerheid en mogelijke gevolgen voor hun bekostiging afzien van (voortzetting van) vormen van samenwerking, onderling of met BVE-instellingen, die passen binnen het huidige recht of die naar verwachting zullen passen binnen de nieuwe regels. Dat kan strijdig zijn met het belang van de leerlingen. Uit bestuurlijke overwegingen heb ik daarom gekozen voor een oplossing die in essentie hierop neerkomt: ik zal de VO-scholen en de BVE-instellingen nu expliciet laten weten wat volgens het huidige recht al kan, en hen melden dat indien zij, uitsluitend voor het cohort 2005-2006, handelen volgens bepaalde voorwaarden die zijn ontleend aan de beoogde inhoud van de nieuwe regels, ik ondanks strijdigheid met het nu nog geldende recht, geen bekostigingsgevolgen aan hun handelen zal verbinden. Ik vraag begrip van uw Kamer voor het feit dat ik deze brief met deze inhoud op dit moment laat uitgaan: de aanstaande zomervakantieperiode en de voorbereidingen voor het nieuwe schooljaar zetten grote tijdsdruk op het aandragen van een goede oplossing voor het cohort 2005-2006.

Ik hecht eraan te benadrukken dat ik hiermee niet wil en ook niet kan vooruitlopen op de verwachte nieuwe regels als zodanig, want daarvoor ontbreekt nog een voldoende solide ondergrond mede omdat de inhoud van de AMvB nog niet vaststaat. Het gaat mij erom voor de korte termijn een oplossing aan te reiken die een impasse voorkomt, een werkbare situatie mogelijk maakt voor alle partijen en de belangen van de leerlingen maximaal dient. Die oplossing staat formeel los van de totstandkoming van

de nieuwe regels, in die zin dat de nieuwe regels zelf hun eigen traject doorlopen en daarbij ook nog verandering kunnen ondergaan.

Ik merk in dit verband op dat het wat het cohort 2005-2006 betreft in elk geval niet is toegestaan om leerlingen op een VO-school in te schrijven voor wie al vast staat dat zij hun onderwijs niet aan die VO-school gaan volgen maar aan een BVE-instelling. Zulke inschrijvingen zijn in strijd met de wet en een daaraan gekoppelde overdracht van bekostiging is ook niet toegestaan. Ik zal op inschrijving van leerlingen met een dergelijk oogmerk op de teldatum 1 oktober 2005 streng toezien.

Bij de brief die ik heden aan de VO-scholen en de BVE-instellingen heb gestuurd, is een bijlage gevoegd die de hiervoor bedoelde voorwaarden nader omschrijft. Uw Kamer ontvangt hierbij ter kennisneming een afschrift van deze brief.

Scholen die toch nog vragen hebben, kunnen daarvoor terecht bij het specifieke informatiepunt binnen OCW dat ik in de brief heb vermeld.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Een afschrift van deze brief heb ik heden ook gezonden aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

(Maria J.A. van der Hoeven)